

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет Педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра Загальної педагогіки та дошкільної освіти

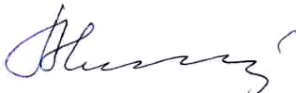
СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА
підготовки бакалавра
спеціальності **012 Дошкільна освіта**
013 Початкова освіта
освітньої програми **Дошкільна освіта**
Початкова освіта

Силабус навчальної дисципліни «Педагогіка загальна» підготовки бакалавра, галузі знань «012 Дошкільна освіта», «013 Початкова освіта» за освітньою програмою «Дошкільна освіта», «Початкова освіта».

Розробник: Смолюк С. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

протокол № 2 від 23.09.2020 р.

Завідувач кафедри: (Семенов О.С.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта;	Нормативна
		Рік навчання – 1-ий
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>	012 Дошкільна світа, 013 Початкова освіта;	Семестр – 1-ий
		Лекції – 40 год.
	Дошкільна світа, Початкова освіта;	Практичні (семінарські) – 32 год.
ІНДЗ: –	бакалавр	Самостійна робота – 68 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: екзамен

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта;	Нормативна
		Рік навчання – 1-ий
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>	012 Дошкільна світа	Семестр – 1-ий
	Дошкільна світа	Лекції – 12 год.
		Практичні (семінарські) – 10 год.
ІНДЗ: –	молодший спеціаліст	Самостійна робота – 90 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

II. Інформація про викладача

ППП Смолюк Світлана Володимирівна

Вчене звання кандидат педагогічних наук

Посада старший викладач

Контактна інформація: моб.тел.+38050 7780755

електронна адреса: smoliuk.svitlana@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Педагогіка загальна» вивчається студентами спеціальності «Дошкільна освіта», «Початкова освіта» на першому курсі у першому семестрі і присвячена ознайомленню з теоретичними основами загальної педагогіки. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти дізнаються про суть і структуру процесу виховання, особливості, принципи, закономірності, методи і форми його організації; сутність процесу навчання, основні ланки процесу засвоєння знань, змісту освіти, принципи, методи, форми організації навчального процесу, способи перевірки і оцінки навчальних досягнень; наукові основи управління закладами освіти. Дисципліна сприяє формуванню загальної та педагогічної культури студентів, усвідомленню мети виховання і навчання відповідно до поставлених цілей; спрямуванню майбутнього фахівця на творчу діяльність та самореалізацію особистості.

2. Пререквізити. Постреквізити.

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання і уміння з дисциплін «Педагогіка загальна» є: педагогіка порівняльна, педагогіка дошкільна, родинна педагогіка, історія дошкільної педагогіки.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета і завдання навчальної дисципліни – сформувати у студентів цілісну систему знань про суть і структуру педагогічного процесу, особливості, закономірності та принципи, методи і форми його організації. Забезпечити фахову підготовку з основ педагогіки, сприяти практичному оволодінню основними педагогічними категоріями та поняттями, сформувати професійні уміння та навички.

Головними завданнями дисципліни є розвиток педагогічного мислення студентів, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, навчання їх творчим підходам до визначення педагогічних дій у нестандартних педагогічних ситуаціях, формування уміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання. У процесі вивчення зазначеної навчальної дисципліни студенти оволодівають знаннями, уміннями й навичками, які знадобляться в майбутній професійній діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (КЗ)	КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
	КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

<p style="text-align: center;">Спеціальні (фахові компетентності) (КС)</p>	<p>КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p>КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p>КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>
<p style="text-align: center;">Програмні результати навчання (ПР)</p>	<p>ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.</p> <p>ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними вміннями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.</p> <p>ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо його ефективності.</p> <p>ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийом попередження та протидії йому.</p> <p>ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.</p> <p>ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.</p> <p>ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.</p>

5. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Загальні основи педагогіки. Теорія виховання.						
Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень	8	4	2	2		ДС; Т; ІРС/3
Тема 2. Розвиток виховання і формування особистості	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 3. Суть процесу виховання. Принципи виховання.	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 4. Методи виховання	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 5. Основні напрями виховання	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/2
Тема 6. Організаційні форми виховної роботи	7	2		4	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 7. Особистість і колектив	7	2	2	2	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 8. Сім'я і сімейне виховання в сучасному суспільстві	6	2	2	2		ДС; Т; ІРС
Разом за модулем 1	63	18	14	26	5	
Змістовий модуль 2.						
Теорія навчання. Організація педагогічного процесу						
Тема 9. Предмет і завдання дидактики	6	2		4		ДС; Т; ІРС
Тема 10. Поняття і сутність процесу навчання	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/2
Тема 11. Принципи навчання	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/2
Тема 12. Зміст освіти	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/3
Тема 13. Методи навчання	11	4	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 14. Форми організації навчального процесу	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 15. Позаурочні форми навчання	7	2		4	1	ДС; Т; ІРС

Тема 16. Контроль та оцінка навчальних досягнень школярів	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 17. Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/2
Тема 18. Методична робота в школі	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 19. Передовий педагогічний досвід	4		2	2		ДС; Т; ІРС/2
Разом за змістовим модулем 2	87	22	18	42	5	
Модульна контрольна робота №1						Т/30
Модульна контрольна робота №2						Т/30
Усього годин/балів	150	40	32	68	10	100

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Загальні основи педагогіки. Теорія виховання.						
Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень	15	2	2	10	1	ДС; Т; ІРС/8
Тема 2. Розвиток виховання і формування особистості	13	2		10	1	ДС; Т; ІРС
Тема 3. Суть процесу виховання. Принципи виховання.	13	2		10	1	ДС; Т; ІРС
Тема 4. Методи виховання	13		2	10	1	ДС; Т; ІРС/8
Разом за модулем 1	54	6	4	40	4	
Змістовий модуль 2.						
Теорія навчання. Організація педагогічного процесу						
Тема 5. Поняття і сутність процесу навчання	13	2		10	1	ДС; Т; ІРС
Тема 6. Принципи навчання	7	2		5		ДС; Т; ІРС
Тема 7. Зміст освіти	12		2	10		ДС; Т; ІРС/8
Тема 8. Методи навчання	13	2		10	1	ДС; Т; ІРС

Тема 9. Форми організації навчального процесу	13		2	10	1	ДС; Т; ІРС/8
Тема 10. Позаурочні форми навчання	8		2	5	1	ДС; Т; ІРС/8
Разом за змістовим модулем 2	87	6	6	50	4	
Модульна контрольна робота №1						Т/30
Модульна контрольна робота №2						Т/30
Усього годин/балів	120	12	10	90	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ п/п	
1.	Предмет і завдання педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень
2.	Розвиток виховання і формування особистості
3.	Суть процесу виховання. Принципи виховання.
4.	Методи виховання
5.	Основні напрями виховання
6.	Організаційні форми виховної роботи
7.	Особистість і колектив
8.	Сім’я і сімейне виховання в сучасному суспільстві
9.	Предмет і завдання дидактики
10.	Поняття і сутність процесу навчання
11.	Принципи навчання
12.	Зміст освіти
13.	Методи навчання
14.	Форми організації навчального процесу
15.	Позаурочні форми навчання
16.	Контроль та оцінка навчальних досягнень школярів
17.	Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом
18.	Методична робота в школі
19.	Передовий педагогічний досвід

IV. Політика оцінювання

1. Політика викладача щодо студента: засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно

вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

2. Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

3. Політика щодо дедлайнів та перескладання: Пропущені практичні, семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

V. Підсумковий контроль

Види контролю: поточний, підсумковий. Методи контролю: експрес-контроль підготовки до заняття, виконання домашніх завдань, поточне опитування, оцінка роботи протягом практичного заняття, оформлення результатів самостійної роботи, перевірка конспектів, доповіді, тестування.

Форма контролю: екзамен (усний або письмовий (тестовий)).

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – Вид. 4-те, стер. – Київ : Академвидав, 2012. – 615 с.
2. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія : навч. посіб. / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – Рівне : [б. в.], 1996. – 236 с.
3. Дейкун Л. І., Дроб'язко П. І. Організація праці інспектора-методиста шкіл. – К.: Рад. школа, 1990. – 176 с.
4. Державна національна програма "Освіта" ("Україна ХХІ століття") //Освіта. – 1993. – Грудень.
5. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа – 2001. –№8. – С. 13-76.
6. Дидактика современной школы / Под ред. В. А. Онищука. – К.: Радянська школа, 1987. – 351 с.
7. Дидактика средней школы / Под ред. М. М.Скаткина. – 2-е изд – М 1982.
8. Жерносек І. П. Організація методичної роботи в школі. – К., 1995. – 108с.

9. Закон України "Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР "Про освіту" //Голос України. – 1996. – 25 квітня.
- 10.Закон України "Про об'єднання громадян" //Голос України. – 1992. – 16 липня.
- 11.Закон України «Про освіту». – К., 1996.
- 12.Закон України «Про загальну середню освіту» // Початкова школа. – 1999. – №8. – С. 1-11 (статті 3, 4, 5, 15, 16,30,31,32,33).
- 13.Інструкція з ведення ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах //Інформаційний збірник Міністерства освіти України.-2000.-№ 17.
- 14.Казанский Н. Г., Назарова Т. С. Дидактика (начальные классы). – М.: Просвещение, 1978.
- 15.Караковський В. А. Пути формирования школьного ученического коллектива. – М., 1978.
- 16.Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. – К.: Вища школа, 1997.
- 17.Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи Методичні рекомендації/ Авторський колектив: Бібік Н. М. (керівник), Савченко О. Я., Байбара Т. М., Вашуленко М. С. та ін. – К.: Початкова школа, 2002. – 128 с.
- 18.Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (проект) //Педагогічна газета. – 2000. – № 6. – С.4-5.
- 19.Концепція естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури // Інформ. збірник МО України. – 1992. – № 5.
- 20.Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Початкова школа. – 2002. – №№ 2,3.
- 21.Концепція національного виховання //Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 18-25.
- 22.Концепція позашкільної освіти і виховання //Освіта України. –1997. – 14 березня.
- 23.Концепція трудової підготовки школярів України //Освіта. – 1993.-30 серпня
- 24.Концепція фізичного виховання в системі освіти України //Інформ. збірник МО України.-1997. – № 13.
- 25.Корнієнко С.М., Кодлюк Я.П. Батьківські збори в початкових класах. – Тернопіль, 1995. – 64с.
- 26.Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
- 27.Левківський М. В. Історія педагогіки : підручник / М. В. Левківський. – Харків : Центр навч. л-ри, 2003. – 359 с.
- 28.Логачевська С. П. Дійти до кожного учня / За ред О. Я. Савченко. – К.: Радянська школа, 1990. – 158 с.
- 29.Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / В. І. Лозова, Г. В. Троцько. – 2-ге вид., випр. і доп. – Харків : ОВС, 2002. – 400 с.
- 30.Лысенкова С. Н. Когда легко учиться. – М.: Просвещение, 1985. – 176 с.
- 31.Мазоха Д. С. Педагогіка : навч. посіб. / Д.С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 231 с.

- 32.Макаренко А. С. Методи виховання // Твори в 7-ми т. – К.; Рад. шк. – Т.5. – С. 97-119.
- 33.Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. / С. П. Максимюк. – Київ : Кондор, 2005. – 670 с.
- 34.Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 397 с.
- 35.Національна доктрина розвитку освіти //Освіта України. – 2002. – № 6. – 24 квітня – 1 травня.
- 36.Онишків З. М. Тестові завдання з педагогіки: Навчальний посібник для студентів факультету підготовки вчителів початкових класів. – Тернопіль: ТДПУ, 2001. –115 с.
- 37.Онишків З. М. Основи школознавства. Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2003. – 176с.
- 38.Основні напрями діяльності класного керівника //Інформаційний збірник МО України. – 1992. – № 23.
- 39.Острроверхова Н. М, Даниленко Л. І. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект. – К.: Школяр, 1995.
- 40.Педагогіка /Под ред. Ю.К.Бабанського. – М.: Просвещение, 1988. – С. 105-125.
- 41.Передовий педагогічний досвід: теорія і методика /Під ред. Л. М. Момот. – К.: Рад. школа, 1990.-141 с.
- 42.Пикельная В. С. Теоретические основы управления / школоведческий аспект / М.: Высшая школа, 1990. – 175 с.
- 43.Планування виховної роботи в середніх закладах освіти; Методичні рекомендації//Освіта України. – 1998. – №32. – С.6.
- 44.Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти//Завуч. – 2003. – № 7. – С. 1-2.
- 45.Положення про ліцензування закладів освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 лютого 1996 року № 200.
- 46.Практикум з педагогіки /За заг. ред.О.А.Дубасюк та А.В.Іванченка.- К.,1996.
- 47.Расевич Р.П. Товариство "Сокіл". – Тернопіль, 1993. – 76 с.
- 48.Раченко И. П. Научная организация педагогического труда. -М.: Педагогика, 1972.- 320 с.
1. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : [навч. посіб.] / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2005. – 355 с.
- 49.Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. – К.: Генеза, 1999. – 416 с.
- 50.Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах.– К., 1997. – 256с.
- 51.Савченко О.Я. Сімейне виховання. Молодші школярі. – К.: Рад.школа, 1979. – 141с.
- 52.Сердюк А. В. Мета і завдання уроку // Початкова школа. – 1991.
- 53.Сисоєв В. М. Пріоритет у науково-педагогічній творчості //Рідна школа. – 1994. – № 5. – С.52-55.
- 54.Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. – К.: Радянська школа, 1985. –312с.
- 55.Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання. – Ів.-Франківськ, 1996. - 179 с.

56. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи // Вибрані твори в 5-ти т. - К.: Рад. школа, 1977.-Т.4. - С.391-626.
57. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори: У 5-ти т. – К.: Радянська школа, 1977. – Т. 3. – С. 7-279.
58. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка.- К.: Рад.школа, 1978.
59. Сухомлинський В.О. Духовний світ школяра//Вибр. тв.: В 5-ти т. – К.: Рад.школа, 1976. – Т. 1. – С. 207-400.
60. Сухомлинський В.О. Методика виховання колективу //Вибр.тв.: в 5-ти т. – К.: Рад.школа, 1976. – Т. 1. – С. 4010-637.
61. Сухомлинський В.О. Пависька середня школа //Вибр. тв.: В 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т.4. – С. 206-286.
62. Таланчук Н. М. Критерии оценки передового педагогического опыта //Сов. педагогика. – 1979. – № 7. – С 68.
63. Типове положення про атестацію педагогічних працівників. України //Освіта. – 1994. – 26 січня.
64. Типове положення про атестацію середніх загальноосвітніх, позашкільних, дошкільних закладів освіти і закладів освіти для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації. Затверджено наказом Міністерства освіти України від 5 березня 1996 року № 66.
65. Типовий статут середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу /“Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1993. – №23. – С.3-27.
66. Української РСР “Про освіту”// Голос України. – 1996. – 25 квітня.
67. Урбанская Н.О. Работа с родителями младших школьников. – М.: Просвещение, 1986.
68. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, випр., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.
69. Хомич Л.О. Розвиток наукового світогляду молодших школярів //Поч.школа. – 1991. – №11. – С. 6-7.
70. Шевченко Г.П. Эстетическое воспитание в школе. – К.: Рад. школа, 1985.
71. Шпак О.Т. Економічному вихованню постійну увагу //Поч. школа. – 1986. – №9. – С. 37-42.
72. Ягупов В.В. Педагогіка : Навч. Посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
73. Ярмаченко Н. Д. Педагогическая деятельность и творческое наследие А. С. Макаренко. -К.: Рад. школа, 1989. – 191 с.

Додаткова

74. Абашкіна Н. В. Організація навчально-виховного процесу у вальдорфській школі (Німеччина). Початкова школа. – 1993. – № 1. – С. 41-45.
75. Актуальные вопросы формирования интереса в обучении / Под ред. Г. И. Щукиной. – М.: Просвещение, 1984. – 176 с.
76. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі.– К.: Радянська школа, 1981.
77. Амонашвили Ш. А. Воспитательная и образовательная функция оценки учения школьников. – М.: Педагогика, 1984.

78. Богданович М. В. Підготовка молодших школярів до вивчення нового математичного матеріалу//Початкова школа. – 1985. – №6. – С. 16-21.
79. Болдирев М. І. Класний керівник. – К., 1982.
80. Вазіна К. Я., Петров Ю. Н., Белиловский В. Д. Педагогический менеджмент. – М., 1991.
81. Вашуленко М. С., Бібік Н. М., Кочіна Л. П. Інтегрований підручник для 1 класу (навчання грамоти, математика, ознайомлення з навколишнім) // Початкова школа. – 1996. – № 1. – С. 9-12.
82. Векслер С. И. Современные требования к уроку. – М.: Просвещение, 1985.
83. Вербицький В.В. Шляхи залучення школярів до позашкільної юнацької роботи//Поч.школа. – 1995. – № 1. – С. 30-31.
84. Головенко В.А. Молодіжний рух в Україні: історія та сьогодення //Рідна школа. – 1995. – № 5. – С.15-17.
85. Гончаренко С. У., Мальований Ю. І. Гуманітаризація загальної середньої освіти // Початкова школа. – 1995. – № 4. – С. 9-14.
86. Гончаренко С., Мальований Ю. Інтегроване навчання: За і проти // Освіта – 1994. – 16 лютого.
87. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора школи: Монографія. – К.: Логос, 2002. – 2-е вид. – 140 с.
88. Друзь Б. Г. Виховання пізнавального інтересу молодших школярів у процесі навчання. – К.: Рад. школа, 1978. – 126 с.
89. Занков Л. В. Обучение и развитие (экспериментально-педагогическое исследование)//Избр. труды. – М.: Педагогика, 1990. – С. 112-120.
90. Ігнатенко П., Косарева Н., Погшужний В. Громадянське виховання учнів в умовах українського державотворення //Рідна школа. – 1996. – №3. – С. 31-50.
91. Ігнатенко П. Р., Руденко Ю. Д. Виховний потенціал народного календаря//Рад. школа. – 1990. – № 9. – С. 19-24.
92. Кваліфікаційні характеристики педагогічних працівників, для яких встановлені кваліфікаційні категорії (педагог-організатор) //Інформаційний збірник МО України.- 1992. – № 22.
93. Кодлюк Я. П. Підручник для початкової школи: теорія і практика. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 288 с.
94. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту. – К.: МАУП, 1996. –176с.
95. Коменський Я. А. Великая дидактика // Избр. пед. соч.: В 2-х т. – М.: Педагогика, 1982. – Т. 1. – С. 339-364.
96. Кравець В. П. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття. – Тернопіль, 1996. – С. 149-255.
97. Красовицький М. Моральне виховання учнів у теорії і практиці американської школи (Досвід і проблеми) //Рідна школа. – 1998. – № 4. – С. 29-52.
98. Кузь В. Г., Руденко Ю. Д., Сергійчук З. О. Основи національного виховання. – Умань, 1993.

99. Куценко Г.Й., Кононов И.Ф. Режим дня школьника. – М.: Медицина, 1987. – 112с.
100. Лернер И. Я. Качество знаний учащихся. Какими они должны быть? – М.: Знание, 1980. – 96 с.
101. Маслов В., Шаркунова В. Принципы менеджменту в установах освіти // Освіта і управління. – 1997. – № 1. – Т.1.
102. Менеджмент в управлений школою /Научн. ред. Т.И. Шамовой. – М., 1992.
103. Менеджмент, маркетинг и экономика образования: Учебное пособие для системы повышения квалификации и перепод. пед. раб. / Ред. А. П. Егоршина. – Нижний Новгород: НИМБ, 2001. – 624с.
104. Оконь В. Введение в общую дидактику. – М., 1990.
105. Онишків З. М. Індивідуальні заняття в початкових класах // Початкова школа. – 1998. – №2. – С. 2-12.
106. Онишків З. М. Стимулювання навчальної діяльності // Початкова школа. – 1996. – № 4. – С. 10-12.
107. Онишук В. А. Типы, структура и методика урока в школе. – К.: Радянська школа, 1976. – 184 с.
108. Освітній менеджмент: Навчальний посібник/За ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушка. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с.
109. Пащенко В.О., Бойко А.М. Школа і церква: від конфронтації до діалогу // Рідна школа. – № 4. – С. 17-19.
110. Педагогика Монтессори // Учительская газета. – 1992. – № 28.
111. Педагогіка /За ред. М. Д. Ярмаченка. – К.: Рад.школа, 1986.
112. Приймаченко Т.В. Що таке паралельна педагогічна дія //Поч. школа. – 1990. – № 8. – С. 66-67.
113. Пронников В. О., Ладанов І. Д. Освіта в Японії: Пер. з рос. – К.: Вид-во т-ва «Знання» України, 1991. – 32 с.
114. Савченко О. Я. Від людини освіченої – до людини культури // Рідна школа. – 1996. – № 5-6.
115. Савченко О. Я. Державні освітні стандарти – важіль управління якістю освіти // Освіта України. – 1997. – 18 квітня.
116. Савченко О. Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів. – К.: Радянська школа, 1982.
117. Савченко О. Я. Якість і варіативність шкільних підручників як умова запровадження державних стандартів початкової школи // Початкова школа. – 2001. – №8. – С. 10-12.
118. Савченко О. Я. Від людини освіченої – до людини культури (ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів)// Рідна школа. – 1996. – №5. – С.2-4.
119. Скрипченко Н. Ф. Лабораторія навчання і виховання молодших школярів (Історія становлення педагогіки і методики початкового навчання України) // Початкова школа. – 1996. – № 3. – С. 7-14.
120. Современная дидактика: теория - практика /Под ред. И.Я.Лернерг И.К.Журавлева. – М., 1994.

121. Стельмахович М.Г. Виховний ідеал української народної педагогіки//Поч. школа. – 1994. – № 2. – С. 3-6.
122. Теоретические основы содержания общего среднего образования / Под ред. В. В. Краевского, И. Я. Лернера. – М.: Педагогика, 1983.
123. Ушинський К. Д. О наглядности обучения // Педагогические сочинения: В 6 т. – М.: Педагогика, 1990. – Т. 4. – С. 40-43.
124. Форми навчання в школі / За ред. ЮЛ. Мальованого. – К., 1992. – С. 4-40.
125. Формирования интересов к учению у школьников / Под ред. А. К. Марковой. – М.: Педагогика, 1986.
126. Чабан Л.М. Позакласні форми занять //Поч.школа. – 1994. – № 3. – С. 58-59.
127. Шамова Т.Н. Управление образовательными системами: Учебное пособие для студ. вузов /Т. И. Шамова, П. И. Третьяков, Н. П. Капустин; Под ред. Т. И. Шамовой. – М.: ВЛАДОС, 2002. – 320 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.tnpu.edu.ua – сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
3. www.nduv.gov.ua — сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
4. www.edu.yar.ru/russian/navigator/index.html
5. http://www.osvita.org.ua/articles/?article_id=56